30166

Evrim RIZVANOĞLU
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 30.06.2025

Evrim RIZVANOĞLU
İstanbul Milletvekili

Marmara Denizi'nde 2021 yılında yaşanan müsilaj krizi, yalnızca deniz ekosistemini değil, kıyı balıkçılığını, deniz ürünleri güvenliğini ve kıyı tarımıyla iç içe geçmiş pek çok sosyoekonomik faaliyeti de doğrudan etkilemiştir. Bu kapsamda, müsilajın sadece endüstriyel değil; aynı zamanda tarımsal kaynaklı besleyici madde (azot ve fosfor) yükünün artmasından da kaynaklandığı, Bakanlığınıza bağlı kurumlar ve bilim insanları tarafından açık biçimde ifade edilmiştir.

Bu nedenle 2022 yılında başlatılan "Tarımsal Kirlilik Yükünün Kaynağında Azaltılması ile Marmara Denizi'nde Müsilajın Önlenmesi Projesi", hem çevre politikaları hem de tarım destekleme stratejileri açısından önemli bir örnek olarak kamuoyuna sunulmuştur. Ancak, aradan geçen sürede bu projenin çıktıları, etki düzeyi, uygulama alanları ve sahada elde edilen sonuçlara dair kamuoyuna açık, izlenebilir veriler sınırlı düzeydedir. Aynı şekilde, tarımsal alanlarla su varlıkları arasındaki ilişkide alınan önlemler, tampon bölge uygulamaları ve çiftçilere verilen teşvikler konusunda açıklık bulunmamaktadır.

Öte yandan müsilajdan en fazla etkilenen kesimlerden biri olan küçük ölçekli kıyı balıkçılığına dair desteklerin miktarı ve kapsamı da belirsizliğini korumaktadır. Özellikle planktonla beslenen balık türlerinin (örneğin hamsi, çaça) popülasyonlarındaki azalma, aşırı avcılık ve habitat bozulmalarıyla birleştiğinde, balıkçılık ekonomisinin sürdürülebilirliği açısından risk yaratmaktadır. Bu risklere karşı hangi önlemlerin alındığı ve 2025 yılı için olası müsilaj senaryolarına karşı herhangi bir hazırlık yapılıp yapılmadığı net olarak bilinmemektedir.

Ayrıca, 2022 yılında Marmara Denizi'ne yerleştirildiği açıklanan midyeler ve yapay resifler gibi biyolojik müdahale uygulamalarının durumu, takibi ve etki analizlerine ilişkin bilgiye de kamuoyunun erişimi bulunmamaktadır. Marmara Denizi'nde balık ve deniz ürünlerinde birikim gösteren ağır metaller ya da dip canlıları üzerinden halk sağlığına yönelik bir risk olup

olmadığına dair herhangi bir resmi açıklama da yapılmamıştır. Tüm bu konular kamu denetimi ve çevresel şeffaflık bakımından kamuoyunun bilgi edinme hakkı kapsamındadır.

Bu bağlamda;

1. Marmara Denizi'nde müsilajın azaltılması amacıyla 2022 yılında başlatılan "Tarımsal Kirlilik Yükünün Kaynağında Azaltılması ile Marmara Denizi'nde Müsilajın Önlenmesi Projesi" kapsamında elde edilen çıktılar nelerdir?
2. Müsilajın temel nedenlerinden biri olan azot ve fosfor kirliliğini azaltmak için 2025 yılı itibarıyla hangi tarımsal önlemler alınmıştır? Bu kapsamda çiftçilere azot tutan bitkilerin ekimi için herhangi bir destek verilmiş midir?
3. 2021 yılından bu yana müsilajdan etkilenen kaç balıkçıya ne kadar mali destek sağlanmıştır? 2025 yılı için, olası bir müsilaj durumunda balıkçıların zararını karşılamak amacıyla herhangi bir kaynak ayrılmış mıdır?
4. 2022 yılında Marmara Denizi'ne bırakıldığı açıklanan midyelerin ve yapay resiflerin güncel durumu nedir? Bu uygulamaların etkinliği izlenmekte midir? Herhangi bir denetim veya bilimsel izleme çalışması yürütülmüş müdür?
5. Planktonla beslenen balık türlerinin (örneğin hamsi, çaça) popülasyonlarını iyileştirmek ve aşırı avcılığın önüne geçmek amacıyla yürütülen çalışmalar nelerdir?
6. 2025 yaz dönemi için öngörülen müsilaj riskine karşı hangi hazırlıklar yapılmıştır? Tarımsal alanlardan denize ulaşan besleyici element yükünü azaltmak amacıyla, tarım alanları ile su varlıkları arasında tampon bölgeler oluşturulması yönündeki öneri hayata geçirilmiş midir?
7. Dip balıklarının halk sağlığı açısından risk taşıyıp taşımadığına ilişkin herhangi bir araştırma yapılmış mıdır? Bu konuda alınan herhangi bir önlem var mıdır?